
Przykładowy program nauczania do umiejętności dodatkowej (DUZ) dla zawodu terapeuta zajęciowy 325907

Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Konkurs nr POWR.02.15.00-IP.02-00-001/21 Opracowanie programów nauczania do umiejętności dodatkowych dla zawodów (DUZ) – II Etap (DUZ II)

PUBLIKACJA BEZPŁATNA 2023

Spis treści

1. Założenia ogólne	4
1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej.....	5
1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy	6
2. Założenia organizacyjne	8
2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej.....	8
2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	8
2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej.....	9
3. Cele kształcenia.....	13
4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji	14
5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	20
6. Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	21
6.1. Przedmiot: Teoretyczne podstawy wykonywania wyrobów ceramicznych.....	21
6.2. Przedmiot: Metody i techniki wykonywania wyrobów ceramicznych.....	26
7. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	36
7.1. Obszary ewaluacji.....	36

7.2.	Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji	36
7.3.	Przykładowe narzędzia ewaluacji	36
8.	Wykaz proponowanej literatury	38
8.1.	Podręczniki	38
8.2.	Witryny internetowe	38
8.3.	Zalecenia, normy, noty aplikacyjne	39

1. Założenia ogólne

Terapeuta zajęciowy to osoba, która zajmuje się prowadzeniem terapii z wykorzystaniem różnych metod terapeutycznych, takich jak: muzykoterapia, zajęcia artystyczne, rękodzieło, ceramika, dziewiarstwo, biblioterapia czy stolarstwo mające na celu wsparcie w zakresie funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego, a także zaradności życiowej i sprawności fizycznej osób z ograniczeniami w funkcjonowaniu psychospołecznym (osoby przewlekle chore, z niepełnosprawnościami, w wieku senioralnym). Podstawowym zadaniem terapeuty zajęciowego jest opieka i współpraca z podopiecznym poprzez rozpoznanie, a następnie dążenie do zaspokojenia jego potrzeb życiowych z uwzględnieniem czynników zdrowotnych, psychologicznych i społecznych.

Ponadto do zadań wykonywanych przez terapeutów zawodowych należą:

- diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych podopiecznych oraz planowanie indywidualnego i grupowego planu terapii, dostosowanej do potrzeb pacjenta, jego cech i nawyków oraz zaleceń lekarskich;
- prowadzenie różnych form oddziaływania terapeutycznego w celu poprawy funkcjonowania fizycznego, psychicznego i społecznego podopiecznych oraz ich integracji społecznej i zawodowej;
- wspieranie podopiecznych w opanowaniu wykonywania prostych i złożonych czynności codziennych i poprawie samodzielnego funkcjonowania;
- motywowanie pacjentów do udziału w leczeniu i rehabilitacji;
- współdziałanie z zespołem aktywizująco-terapeutycznym prowadzącym rehabilitację, a także nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu terapeutycznego z rodziną i środowiskiem podopiecznego
- stałe monitorowanie reakcji pacjenta na terapię;

- dokumentowanie, monitorowanie i ocena przebiegu procesu terapeutycznego.

Terapeuta zajęciowy jest specjalistą współpracującym w zespole terapeutycznym pracującym z dziećmi i dorosłymi z różnymi rodzajami niepełnosprawnościami. W związku z tym zapotrzebowanie na ten zawód na rynku pracy, a co za tym idzie, zdobywanie kwalifikacji zawodowych, jest bardzo duże. Terapeuci zajęciowi znajdują zatrudnienie między innymi w: placówkach pomocy społecznej, warsztatach terapii zajęciowej, oddziałach szpitalnych (np. dziecięcych, rehabilitacyjnych), domach pomocy społecznej, sanatoriach, zakładach opiekuńczych, a także ośrodkach terapeutycznych.

1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej

Terapeuta zajęciowy w swojej pracy zawodowej wykorzystuje różnorodne formy oddziaływania na podopiecznych. Działania terapeuty zajęciowego wspomagają proces usprawniania podopiecznych w określonych obszarach poprzez właściwie dobraną aktywność, która ma na celu poprawienie funkcjonowania uczestników terapii.

W ramach kształcenia zawodowego uczeń uzyskuje kompetencje umożliwiające mu prowadzenie różnego rodzaju zajęć terapeutycznych, w tym zajęć o charakterze artystycznym. Terapeuta zajęciowy powinien być osobą wszechstronną i otwartą na nowe formy oddziaływania. Pozwala mu to nie tylko prowadzić bardziej atrakcyjne zajęcia i lepiej odpowiadać na potrzeby podopiecznych i ich opiekunów, ale i stale podnosić kwalifikacje wobec zmieniającego się dynamicznie stanu wiedzy medycznej. Zajęcia, podczas których przygotowuje się wyroby ceramiczne i wyroby z masy porcelanowej są powszechnie stosowane w terapii zajęciowej. Stanowią one doskonałą formę oddziaływania na osoby z zaburzeniami kognitywnymi, ponieważ wymagają planowania i koncentracji na wykonywanej czynności. Uczą cierpliwości i konsekwencji, a jednocześnie są działaniami, które przynoszą

wymierny efekt pracy o możliwym zastosowaniu użytkowym. Zajęcia w pracowni ceramicznej są również nieocenionym wsparciem w rozwoju motoryki i usprawnianiu podopiecznych z trudnościami manualnymi.

Obecnie terapeuci zdobywają wiedzę i umiejętności niezbędne do prowadzenia zajęć w pracowni ceramiki podczas kursów dodatkowych. Oferta szkoleniowa jest bogata i zróżnicowana. Nie wszystkie kursy są jednak dedykowane wyłącznie terapeutom zajęciowym i prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie w pracy z uczestnikami z różnego typu deficytami. Stąd też bardzo dobrym rozwiązaniem jest wprowadzenie odpowiednich treści jako dodatkowych umiejętności zawodowych dla uczniów kierunku terapeuta zajęciowy. Uczeń jest w toku kształcenia zawodowego przygotowany odpowiednio by uzupełnić umiejętności o zakres związany z prowadzeniem zajęć w pracowni ceramicznej. Zestandaryzowanie kształcenia w obszarze oddziaływania poprzez przygotowanie wyrobów ceramicznych lub innych zwiększy również bezpieczeństwo uczestników zajęć prowadzonych w przyszłości przez absolwentów kierunku terapeuta zajęciowy.

1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy

Obecnie w Polsce osób z niepełnosprawnościami, które posiadają orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność są ponad 3 mln. W rzeczywistości jest ich dużo więcej – szacuje się, że nawet 7 mln¹. Jest to zatem bardzo liczna grupa pacjentów, ale nie jedyna, która może potrzebować wsparcia terapeuty zajęciowego. Bezcenne są m.in. działania podejmowane w ramach wczesnej

¹ <https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/ile-jest-osob-z-niepelnosprawnosciami-w-polsce> [dostęp 30.07.2022 r.]

interwencji u dzieci z zaburzeniami rozwojowymi. Terapia zajęciowa jest również istotnym elementem rehabilitacji po urazach lub chorobach, a także usprawniania seniorów.

Obserwując obecne tendencje demograficzne, starzenie się społeczeństwa, rosnącą liczbę osób z niepełnosprawnościami, ale i większą świadomość możliwości oddziaływania w przypadku pojawienia się problemów rozwojowych, uznać można, że usługi terapeutów zajęciowych będą cieszyć się rosnącym zainteresowaniem. Z perspektywy zarówno prowadzenia własnej działalności, jak i zatrudnienia w podmiocie świadczącym usługi w zakresie terapii zajęciowej, atrakcyjniejsze są osoby, które posiadają więcej umiejętności zawodowych. Odpowiednio przygotowany absolwent ma większe szanse na szybsze znalezienie lepiej płatnej pracy niż osoba, która będzie musiała nie tylko wdrożyć się do pracy na określonym stanowisku, ale i uzupełniać kwalifikacje, żeby dobrze wpisywać się w zespół pracowników. Stąd też wprowadzenie dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych należy ocenić jako czynnik korzystnie wpływający na możliwość zatrudnienia absolwenta kierunku terapeuta zajęciowy.

2. Założenia organizacyjne

2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie terapeuty zajęciowego obejmuje jedną kwalifikację: MED.13. Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej. Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla tej kwalifikacji wynosi 1392. Różnica godzin między minimalną liczbą godzin wynikającą z podstawy programowej kształcenia w zawodzie a liczbą godzin wynikającą z ramowego planu nauczania jest to liczba godzin, która może być przeznaczona na zajęcia w ramach dodatkowych umiejętności zawodowych. W związku z tym przyjmujemy, że dodatkowa umiejętność zawodowa Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych będzie obejmowała 50 godzin dydaktycznych.

2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

Nauczyciel prowadzący zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej powinien posiadać kompetencje wymagane zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2020 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1289) zgodnie z nauczaniem przedmiotem.

Szczegółowe wymagania osób prowadzących zajęcia to:

1. ukończone studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub

-
2. ukończone studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony w pkt. 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne;
 3. posiadanie tytułu zawodowego terapeuty zajęciowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie terapeuta zajęciowy;
 4. posiadanie uprawnienia instruktora praktycznej nauki zawodu w tym zakresie.

2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych mogą być przeprowadzone w pomieszczeniach dydaktycznych w szkole. Pomieszczenie dydaktyczne wraz z wyposażeniem powinno być dostosowane do zaplanowanych i realizowanych treści.

Pracownia, w której realizowane są efekty kształcenia dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych powinna być wyposażona w:

- komputer stacjonarny z oprogramowaniem biurowym z dostępem do internetu;
- drukarka ze skanerem i kopiarką A4;
- projektor multimedialny;
- ekran projekcyjny;
- tablica szkolna biała suchościerna;

-
- apteczka zaopatrzona w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy;
 - piec do ceramiki;
 - regał do wyeksponowania gotowych wyrobów ceramicznych i z masy porcelanowej;
 - kosz na odpady.

Wykaz niezbędnych stanowisk dydaktycznych wraz z wykazem narzędzi, materiałów i urządzeń.

- Stanowisko do przygotowania gliny:
 - formy gipsowe;
 - płyta drewniana lub sklejka;
 - płótno;
 - wyciagarka;
 - próbki glin.
- Stanowisko do wykonania wyrobu ceramicznego i masy porcelanowej:
 - formy gipsowe;
 - toczki malarskie;
 - mąka ziemniaczana;
 - sok z cytryny;
 - oliwka lub oliwa;
 - klej wikol.

-
- Stanowisko do szkliwienia:
 - aparatura natryskowa;
 - próbki szkliw ceramicznych;
 - próbki angob;
 - tusze alkoholowe;
 - farby do porcelany;
 - pisaki do porcelany;
 - markery do szkła i metalu.
 - Stanowisko garncarskie:
 - pojemnik na wodę np. miska;
 - koło garncarskie z napędem nożnym;
 - koło elektryczne.
 - Stanowisko do malowania masy porcelanowej:
 - barwniki do masy porcelanowej;
 - farby do malowania np. akrylowe.
 - Stanowisko do suszenia masy porcelanowej.
 - narzędzia do zdrapywania: skrobaki, narzędzia do przecinania gliny, noże;
 - narzędzia do cięcia: cykliny drewniane gładkie i z ząbkami, żyłka, noże;

-
- narzędzia do formowania: szpachle metalowe, narzędzia z haczykami i nożem, dwustronne haki, hak łyżeczka, wałki do gliny (zwykły i dekoracyjny), wałki do masy porcelanowej, narzędzia dwustronne do okrawania;
 - narzędzia do zdobienia: rylce kulkowe, skrobaki, stemple, oczka do rzeźbienia, narzędzia do czyszczenia i zdobień precyzyjnych w glinie, gąbki garncarskie, pędzle sobolowe i kozie, miniwałek precyzyjny, mininóż do wycinania otworów.

3. Cele kształcenia

Absolwent szkoły prowadzącej kształcenie w zawodzie terapeuta zajęciowy w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej

Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych powinien być przygotowany do następujących zadań zawodowych:

- 1) organizowania wyposażenia pracowni ceramicznej;
- 2) przygotowywania form do odlewów ceramicznych;
- 3) wykonywania wyrobów z gliny różnymi technikami oraz z masy porcelanowej.

4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji

Do wykonania zadań zawodowych w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych niezbędne jest osiągnięcie następujących efektów kształcenia.

Tabela 1. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych wraz z kryteriami ich weryfikacji.

Efekty kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
1. stosuje technologię ceramiki użytkowej i wyrobów ozdobnych.	1) rozróżnia cechy charakterystyczne ceramiki i masy porcelanowej; 2) wyjaśnia znaczenie wykorzystania ceramiki użytkowej i wyrobów ozdobnych w procesie usprawniania podopiecznego.
2. określa właściwości mas ceramicznych i masy porcelanowej do wykonywania odlewów i formowania plastycznego.	1) charakteryzuje gliny pod względem wypalania i masy porcelanowej pod względem suszenia; 2) określa temperaturę wypalania do zastosowanej masy ceramicznej; 3) określa temperaturę i wilgotność powietrza, w jakiej suszymy masę porcelanową;

	<ol style="list-style-type: none">4) wykonuje suszenie masy porcelanowej;5) klasyfikuje rodzaje mas ceramicznych;6) określa podział mas ceramicznych i masy porcelanowej ze względu na sposób przygotowania;7) identyfikuje problemy, które mogą pojawić się w przypadku nieprawidłowości w użyciu mas ceramicznych i porcelanowych lub podczas suszenia i wypału.
3. planuje wyposażenie pracowni ceramicznej.	<ol style="list-style-type: none">1) określa wyposażenie pracowni ceramicznej;2) zaplanować wyposażenie do pracowni ceramicznej;3) dobiera narzędzia, urządzenia i materiały do prowadzenia zajęć w pracowni ceramicznej;4) dobiera sprzęt i materiały stosownie do możliwości psychofizycznych podopiecznych.
4. posługuje się narzędziami do obróbki wyrobów ceramicznych i masy porcelanowej.	<ol style="list-style-type: none">1) dokonuje wyboru narzędzi ceramicznych i narzędzi do obróbki masy porcelanowej uwzględniając możliwości psychofizyczne podopiecznych;2) posługuje się narzędziami ceramicznymi i narzędziami do obróbki masy porcelanowej;

	<ul style="list-style-type: none"> 3) określa rodzaje narzędzi ceramicznych i narzędzi do obróbki masy porcelanowej; 4) stosuje narzędzia ceramiczne i narzędzia do obróbki masy porcelanowej.
5. wyjaśnia sposoby przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej do metod formowania.	<ul style="list-style-type: none"> 1) rozróżnia masy ceramiczne w zależności od typu wyrobu i jego przeznaczenia; 2) określa techniki przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej; 3) stosuje techniki przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej.
6. wykorzystuje techniki ceramiczne i techniki masy porcelanowej.	<ul style="list-style-type: none"> 1) określa techniki ceramiczne i techniki masy porcelanowej: waleczki, kuleczki, plastry; 2) stosuje proste techniki ceramiczne i masy porcelanowej: waleczki, kuleczki, plastry; 3) lepi w glinie i w masie porcelanowej małe formy rzeźbiarskie.
7. wykorzystuje różne techniki zdobienia mas ceramicznych i masy porcelanowej.	<ul style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje cechy charakterystyczne techniki wydrapywania przedmiotów ceramicznych i masy porcelanowej; 2) charakteryzuje technikę angobowania;

	<p>3) pokrywa półfabrykat ceramiczny angobą;</p> <p>4) określa formy i sposoby zdobienia gliny i masy porcelanowej (narzędzia, rośliny, koronki itp.);</p> <p>5) dobiera materiały do zdobienia prac ceramicznych i masy porcelanowej;</p> <p>6) wykonuje prace zwracając uwagę na estetykę.</p>
8. różnicuje rodzaje szkliv i ich funkcję w wyrobach ceramicznych.	<p>1) określa podział szkliv ze względu na wygląd zewnętrzny:</p> <ul style="list-style-type: none">- lśniące (błyszczące);- matowe;- bezbarwne;- kolorowe (zabarwione);- przezroczyste;- kryjące;- gładkie;- zbiegające się;- spękane (craquelé). <p>- określa podział szkliv zależnie od zastosowania:</p> <ul style="list-style-type: none">- porcelanowe;

	<ul style="list-style-type: none"> - półporcelanowe; - fajansowe; - kamionkowe; - garncarskie. - określa krzywą wypalania na biskwit; <p>2) pokrywa szklivem wyrób ceramiczny różnymi aplikacjami; wymienia rodzaje szkliv;</p> <p>3) określa rodzaje szkliv.</p>
9. wyjaśnia technikę wylewania mas lejnych.	<p>1) określa etapy formowania wyrobów ceramicznych metodą odlewania</p> <p>2) wykonuje masy lejne zgodnie z instrukcją</p>
10. potrafi przygotować formy do wyrobów ceramicznych.	<p>1) określa rodzaje stosowanych form ceramicznych;</p> <p>2) charakteryzuje materiały stosowane do sporządzania form ceramicznych;</p> <p>3) wykonuje projekty form ceramicznych.</p>
11. stosuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego.	<p>1) rozróżnia rodzaje kół garncarskich;</p> <p>2) określa rodzaje kół garncarskich;</p> <p>3) wymienia rodzaje pieców ceramicznych;</p>

	4) określa rodzaje pieców ceramicznych.
12. obsługuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego.	<ol style="list-style-type: none">1) posługuje się kołem garncarskim, elektrycznym lub kopanym;2) określa techniki toczenia na kole garncarskim (przedmioty pionowe i poziome);3) wykonuje prace w płaszczyźnie i w bryle;4) wykonuje modelowanie na kole garncarskim;5) obsługuje piec ceramiczny.

5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Tabela 2. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych.

Nazwa przedmiotu/zajęć	Liczba godzin	Uwagi do realizacji (forma zajęć, np. wykład, ćwiczenia praktyczne, zajęcia w zakładzie pracy itp.)
Teoretyczne podstawy wykonywania wyrobów ceramicznych.	10	Wykład.
Metody i techniki wykonywania wyrobów ceramicznych.	40	Pokaz z objaśnieniem, instruktaż, ćwiczenia praktyczne.
Łączna liczba godzin:	50	

6. Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

6.1. Przedmiot: Teoretyczne podstawy wykonywania wyrobów ceramicznych

Cele ogólne przedmiotu:

- charakteryzowanie zagadnień z zakresu technologii ceramicznej z uwzględnieniem masy porcelanowej.

Cele operacyjne dla przedmiotu. Uczeń potrafi:

- określić rodzaje gliny;
- scharakteryzować materiały i narzędzia stosowane w technikach ceramicznych i w masie porcelanowej;
- określić różne techniki zdobienia (wykorzystanie faktur, gładzenie, wycinanie, odciskanie, szkliwienie);
- znać zasady wypalania ceramiki oraz suszenia masy porcelanowej;
- rozróżnić typy kół garncarskich;
- dobrać sprzęt do obróbki i wypalania gliny.

Materiał nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Teoretyczne podstawy wykonywania wyrobów ceramicznych uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji.

Tabela 3. Materiał nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Teoretyczne podstawy wykonywania wyrobów ceramicznych.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Wiadomości ogólne – glina i masa porcelanowa.	Charakterystyka ceramiki i masy porcelanowej.	1	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia cechy charakterystyczne ceramiki i masy porcelanowej; - wyjaśnia znaczenie wykorzystania ceramiki użytkowej i wyrobów ozdobnych w procesie usprawniania podopiecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje technologię ceramiki użytkowej i wyrobów ozdobnych.
Wiadomości ogólne – glina i masa porcelanowa.	Rodzaje gliny.	2	<ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje rodzaje mas ceramicznych; określa podział mas ceramicznych i masy porcelanowej ze względu na sposób przygotowania. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa właściwości mas ceramicznych i masy porcelanowej do formowania plastycznego.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Narzędzia niezbędne do pracy w glinie i w masie porcelanowej.	Narzędzia do pracy w glinie i do pracy w masie porcelanowej.	2	<ul style="list-style-type: none"> - określa rodzaje narzędzi ceramicznych i narzędzi do obróbki masy porcelanowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się narzędziami do obróbki wyrobów ceramicznych i masy porcelanowej.
Techniki dekoracyjne.	Zdobienie ceramiki i masy porcelanowej.	2	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje technikę angobowania; - określa formy i sposoby zdobienia gliny i masy porcelanowej (narzędzia, rośliny, koronki itp.); - określa podział szkliv ze względu na wygląd zewnętrzny: lśniące (błyszczące), matowe, 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje różne techniki zdobienia mas ceramicznych i masy porcelanowej; - różnicuje rodzaje szkliv i ich funkcję w wyrobach ceramicznych.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
			<p>bezbarwne, kolorowe (zabarwione), przezroczyste, kryjące, gładkie, zbiegające się, spękane (craquele);</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa podział szkliv zależnie od zastosowania: porcelanowe, półporcelanowe, fajansowe, kamionkowe, garncarskie, - wymienia rodzaje szkliv, - omawia rodzaje szkliv. 	
Wypalanie ceramiki i suszenie	Proces wypalania gliny i suszenia masy porcelanowej.	1	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje gliny pod względem wypalania i masy porcelanowej pod względem suszenia; 	<ul style="list-style-type: none"> - określa właściwości mas ceramicznych i masy porcelanowej do formowania plastycznego.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
masy porcelanowej			<ul style="list-style-type: none"> - określa temperaturę wypalania do zastosowanej masy ceramicznej; - określa temperaturę i wilgotność powietrza, w jakiej suszymy masę porcelanową. 	
Urządzenia do wykonywania wyrobu ceramicznego.	Typy pieców ceramicznych i ich obsługa.	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje pieców ceramicznych; - określa rodzaje pieców ceramicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego.
Urządzenia do wykonywania wyrobu ceramicznego.	Typy kół garncarskich.	1	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia rodzaje kół garncarskich; - określa rodzaje kół garncarskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego.

Zalecane metody nauczania to: wykład.

Środki dydaktyczne:

- komputer stacjonarny z oprogramowaniem biurowym z dostępem do internetu;
- drukarka ze skanerem i kopiarką A4;
- projektor multimedialny;
- ekran projekcyjny;
- tablica szkolna biała suchościeralna.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia: kontrola i ocena osiągnięć pracy uczniów może być dokonywana przy pomocy testów pisemnych (np.: jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, zadań prawda/fałsz, zadań z luką, krótkiej odpowiedzi, rozszerzonej odpowiedzi), odpowiedzi ustnych.

6.2. Przedmiot: Metody i techniki wykonywania wyrobów ceramicznych

Cele ogólne przedmiotu

- wykonywanie prac ceramicznych i z masy porcelanowej z wykorzystaniem różnych technik.

Cele operacyjne dla przedmiotu. Uczeń potrafi:

- wymienić poszczególne etapy obróbki gliny i masy porcelanowej;
- dobrać rodzaje przyrządów i urządzeń do zdobienia, wykańczania, szkliwienia i wypalania;
- przygotować prawidłowo glinę i masę porcelanową do pracy;
- wykonać masę ceramiczną różnymi technikami;

-
- ozdabiać masy ceramiczne i masy porcelanowe przy użyciu różnych technik.

Materiał nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Metody i techniki wykonywania wyrobów ceramicznych uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji.

Tabela 4. Materiał nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Metody i techniki wykonywania wyrobów ceramicznych.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Organizacja pracy w pracowni ceramicznej.	Funkcjonowanie i wyposażenie pracowni ceramicznej.	1	<ul style="list-style-type: none"> - określa wyposażenie pracowni ceramicznej; - zaplanować wyposażenie do pracowni ceramicznej; - dobiera narzędzia, urządzenia i materiały do prowadzenia zajęć w pracowni ceramicznej; - dobiera sprzęt i materiały stosownie do możliwości psychofizycznych podopiecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - planuje wyposażenie pracowni ceramicznej.
Małe formy rzeźbiarskie	Przygotowanie gliny i masy porcelanowej do pracy oraz narzędzi.	3	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia masy ceramiczne w zależności od typu wyrobu i jego przeznaczenia; - określa techniki przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej; - stosuje techniki przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sposoby przygotowania mas ceramicznych i masy porcelanowej do metod formowania; - posługuje się narzędziami do obróbki wyrobów ceramicznych i masy porcelanowej.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
			<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje wyboru narzędzi ceramicznych i narzędzi do obróbki masy porcelanowej uwzględniając możliwości psychofizyczne podopiecznych; - posługuje się narzędziami ceramicznymi i narzędziami do obróbki masy porcelanowej; - stosuje narzędzia ceramiczne i narzędzia do obróbki masy porcelanowej. 	
Małe formy rzeźbiarskie	Stosowanie technik ceramicznych i masy porcelanowej: kuleczki, wałeczki, plastry.	10	<ul style="list-style-type: none"> - określa techniki ceramiczne i techniki masy porcelanowej: wałeczki, kuleczki, plastry; - stosuje proste techniki ceramiczne i masy porcelanowej: wałeczki, kuleczki, plastry. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje techniki ceramiczne i techniki masy porcelanowej.
Małe formy rzeźbiarskie	Techniki łączenia gliny i masy porcelanowej.	2	<ul style="list-style-type: none"> - lepi w glinie i w masie porcelanowej małe formy rzeźbiarskie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje techniki ceramiczne i technik masy porcelanowej.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Techniki zdobienia gliny i masy porcelanowej.	Wydrapywanie.	3	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje cechy charakterystyczne techniki wydrapywania przedmiotów ceramicznych i masy porcelanowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje różne techniki zdobienia mas ceramicznych i masy porcelanowej.
Techniki zdobienia gliny i masy porcelanowej.	Stosowanie angoby.	2	<ul style="list-style-type: none"> - pokrywa półfabrykat ceramiczny angobą. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje różne techniki zdobienia mas ceramicznych i masy porcelanowej.
Techniki zdobienia gliny i masy porcelanowej.	Zdobienie narzędziami i innymi materiałami np. roślinami, koronkami itp.	3	<ul style="list-style-type: none"> - dobiera materiały do zdobienia prac ceramicznych i masy porcelanowej; - wykonuje prace zwracając uwagę na estetykę. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje różne techniki zdobienia mas ceramicznych i masy porcelanowej.
Wypalanie, szkliwienie i suszenie prac oraz stosowanie masy lejnej.	Wypalanie na biskwit. Suszenie masy porcelanowej.	3	<ul style="list-style-type: none"> - określa krzywą wypalania na biskwit; - wykonuje suszenie masy porcelanowej; - identyfikuje problemy, które mogą pojawić się w przypadku nieprawidłowości w użyciu mas ceramicznych i porcelanowych lub podczas suszenia i wypału. 	<ul style="list-style-type: none"> - różnicuje rodzaje szkliv i ich funkcję w wyrobach ceramicznych; - określa właściwości mas ceramicznych i masy porcelanowej do formowania plastycznego.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Wypalanie, szkliwienie i suszenie prac oraz stosowanie masy lejnej.	Rodzaje szkliwa – farby naszkliwne, podszkliwne, angoby, kredki, tusze alkoholowe, farby do porcelany.	4	- pokrywa szkliwem wyrób ceramiczny różnymi aplikacjami.	- różnicuje rodzaje szkliw i ich funkcję w wyrobach ceramicznych.
Wypalanie, szkliwienie i suszenie prac oraz stosowanie masy lejnej.	Poznanie form ceramicznych.	2	- określa rodzaje stosowanych form ceramicznych; charakteryzuje materiały stosowane do sporządzania form ceramicznych; wykonuje projekty form ceramicznych.	- potrafi przygotować formy do wyrobów ceramicznych.
Wypalanie, szkliwienie i suszenie prac oraz stosowanie masy lejnej.	Stosowanie mas lejnych – technika wylewania gliny.	2	- określa etapy formowania wyrobów ceramicznych metodą odlewania; - wykonać masy lejne zgodnie z instrukcją.	- wyjaśnia technikę wylewania mas lejnych.
Obsługa urządzeń.	Obsługa pieca ceramicznego.	1	- obsługuje piec ceramiczny.	

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:	Efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych
Obsługa urządzeń.	Praca na kole garncarskim.	4	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się kołem garncarskim elektrycznym lub kopanym; - określa techniki toczenia na kole garncarskim (przedmioty pionowe i poziome); - wykonuje prace w płaszczyźnie i w bryle; - wykonuje modelowanie na kole garncarskim. 	<ul style="list-style-type: none"> - obsługuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego; - obsługuje sprzęt do wykonania wyrobu ceramicznego.

Zalecane metody nauczania to: pokaz z objaśnieniem, pokaz z instruktążem, ćwiczzenia praktyczne.

Środki dydaktyczne:

- apteczka zaopatrzona w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy;
- piec do ceramiki;
- regał do wyeksponowania gotowych wyrobów ceramicznych i z masy porcelanowej;
- kosz na odpady.

Wykaz niezbędnych stanowisk dydaktycznych wraz z wykazem narzędzi, materiałów i urządzeń.

-
- Stanowisko do przygotowania gliny:
 - formy gipsowe;
 - płyta drewniana lub sklejka;
 - płótno;
 - wytłaczarka;
 - próbki glin.
 - Stanowisko do wykonania wyrobu ceramicznego i masy porcelanowej:
 - formy gipsowe;
 - toczki malarskie;
 - mąka ziemniaczana;
 - sok z cytryny;
 - oliwka lub oliwa;
 - klej wikol.
 - Stanowisko do szkliwienia:
 - aparatura natryskowa;
 - próbki szkliw ceramicznych;
 - tusze alkoholowe;
 - farby do porcelany;
 - pisaki do porcelany;

-
- markery do szkła i metalu;
 - próbki angob.
 - Stanowisko garncarskie:
 - pojemnik na wodę, np. miska;
 - koło garncarskie z napędem nożnym;
 - koło elektryczne.
 - Stanowisko do malowania masy porcelanowej:
 - barwniki do masy porcelanowej;
 - farby do malowania np. akrylowe.
 - Stanowisko do suszenia masy porcelanowej:
 - narzędzia do zdrapywania: skrobaki, narzędzia do przecinania gliny, noże;
 - narzędzia do cięcia: cykliny drewniane gładkie i z ząbkami, żyłka, noże;
 - narzędzia do formowania: szpachle metalowe, narzędzia z haczykami i nożem, dwustronne haki, hak łyżeczka, wałki do gliny zwykły i dekoracyjny, wałki do masy porcelanowej, narzędzia dwustronne do okrawania;
 - narzędzia do zdobienia: rylce kulkowe, skrobaki, stemple, oczka do rzeźbienia, narzędzia do czyszczenia i zdobień precyzyjnych w glinie, gąbki garncarskie, pędzle sobolowe i kozie, miniwałek precyzyjny, mininóż do wycinania otworów.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia. Kontrola i ocena osiągnięć pracy uczniów może być dokonywana przy pomocy: obserwacji pracy ucznia podczas wykonywania zadania. Podczas obserwacji pracy ucznia należy zwrócić uwagę na poprawność wykonywania pracy, przygotowanie stanowiska pracy, organizowanie pracy własnej, zaplanowanie

działań, gospodarowanie materiałami oraz dbanie o sprzęt znajdujący pracowni. Nauczyciel powinien obserwować pracę ucznia i korygować popełniane przez niego błędy. W ocenie końcowej należy uwzględnić poziom wykonania pracy.

7. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

7.1. Obszary ewaluacji

Celem ewaluacji programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych jest uzyskanie informacji o skuteczności realizacji oferty programowej i jej wpływu na rozwój zawodowy uczniów kształcących się w zawodzie terapeuta zajęciowy.

7.2. Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji

Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji:

- zdobycie praktycznego doświadczenia zawodowego w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych;
- podniesienie umiejętności zawodowych.

7.3. Przykładowe narzędzia ewaluacji

Przykładowe narzędzia ewaluacji: ankieta.

Przykładowe narzędzia wspomagające ewaluację: obserwacja, wnioski.

1. Jak oceniasz przydatność zajęć z zakresu dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych?
2. Czy dobór treści w ramach realizacji dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych był odpowiedni?
3. Czy realizacja programu dodatkowej umiejętności zawodowej ułatwi Ci znalezienie pracy?

4. Czy zajęcia z zakresu dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych spełniły Twoje oczekiwania?
5. Jak oceniasz swój poziom wiedzy i umiejętności po przeprowadzonych zajęciach?
6. Czy treści zaplanowane przez nauczyciela w związku z realizacją programu dodatkowej umiejętności zawodowej Przygotowanie i wykonanie wyrobów ceramicznych lub innych zostały zrealizowane?

8. Wykaz proponowanej literatury

8.1. Podręczniki

- [1] Ciosek A.: *Glina w glinę*. Warszawska Firma Wydawnicza, Warszawa 2021
- [2] Das E.: *Mały Ceramik*. Arkady, Warszawa 2015
- [3] Fabisińska L.: *Z jednej gliny*. Nasza Księgarnia, Warszawa 2014
- [4] Lang J.: *Rzeźbienie w glinie*. READ ME, Warszawa 2006
- [5] Massey P. Slater A.: *Mozaiki*. Wydawnictwo RM, Warszawa 2008
- [6] Mattison S.: *Podręcznik Ceramika. Obszerne informacje na temat narzędzi, materiałów i technik*. Arkady, Warszawa 2006
- [7] Skiba P.: *Garncarstwo. Sztuka pięciu żywiołów*. Arkady, Warszawa 2010

8.2. Witryny internetowe

[i1] <https://ceramicznawyspa.pl>

Witryna internetowa Ceramiczna wyspa zawierająca materiały teoretyczne dotyczące podstaw ceramiki. [dostęp 12.05.2023]

[i2] <https://ceramicartsnetwork.org/>

Witryna internetowa ceramicartsnetwork.org zawierająca materiały teoretyczne i praktyczne dotyczące ceramiki. [dostęp 12.05.2023]

[i3] <https://wylepianki.pl/blog/>

Witryna internetowa wylepianki.pl/blog zawierająca materiały dotyczące ceramiki [dostęp 06.06.2018]

[i4] <https://zabawyzglina.pl/>

Witryna internetowa zabawyzglinka.pl zawierająca materiały dotyczące gliny [dostęp 12.05.2023]

8.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne

- [z1] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 991)
- [z2] Rozporządzenie Ministra Edukacji i nauki z dnia 22 kwietnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2022 poz. 1109)